محل مطبعه واداره :

جغـال اوغلنـده امنیت
صندوغی جوارنده
شنکول یقوشنده
۲۲ نومرو

صراط مستقیم

۱۳۲۶

اخطار :

مسلکمزه موافق آثار
جدیه مع‌المنونیه
قبول اولنور

درج ایدلهجك آثاراعاده اولنماز

دین ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، وسیاسیاتده وبالخاصه احوال وشئون اسلامیه‌ده بحث ایدر وهفته‌ده بر نشر اولنور .

آبونه بدلی

	سنه‌لکی	الی آیلغی	
ممالك عثمانیه ایچون	٦٥	٣٥	غروش
روسیه «	٦٫٥	٣٫٥	روبله
سائر ممالك اجنبیه «	١٧	٩	فرانق

صاحب ومؤسسلری :
ابوالعلا زین العابدین ـ ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی
١٠ تموز ٣٢٤

درسعادتده نسخه‌سی ٥٠ پاره‌در

قیرلهدن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
٢٠ غروش فضله آلنیر

عدد : ١١٢ | ٢٣ شوال پنجشنبه ١٥ تشرین‌اول ٣٢٦ | بشنجی جلد

یاشارسه بز عثمانلی مملکتی‌ده اوقدر قوت وسعادت بولمش اولورز ،"

فقط ایرانه بویولی ، بوطریق خـلاصی آچمق ایچون قطعیاً بر تشبثده بولونمالی‌یز ، بنده‌کزجه ، بر چوق‌کره صحـائف مطبوعاتده اظهار فکر ایتدیکم کبی ، بونك یکانه چاره‌سی اوروپاده بولونان ایکی بیوك اتفاقلرك برینه اسـتناد ایتمل‌یز . اکر بو یاپلمازسـه نه ایرانه بر چارهٔ خـلاص وار ، بنده‌کزك قنـاعت وجدانیه‌مجه نه‌ده بزه • اکر بونی یاپه‌بیلیرسـه‌ك بر چوق مسـائل داخلیه وخارجیه‌یی حله موفق اوله‌جغز •

بز بو حقیقتی ایچه قفامزه یرلشدیرملی‌یز که اوروپالیلر بزم ألا کوزلرمز ایچـون قطعیاً هیچ بر منفعتلرندن واز کچمیه‌جکلردر ، امین اولملی درکه کندیلکلرندن قاپیتولاسیونلر ، تمتع ویرکولری ••• هیچ ، هیچ بر شیئه یاناشمایه‌جقلردر ؛ تا بزده‌ده بر قوت واوقوتك استناد ایتدیکی بر هیئت کورمینجه یان‌یانه ایکی تاجر، بری اوروپالی ، بری عثمانلی • بو ویرکی ویرر، اوته‌کی، یرمز • طبیعی او، کندیلکندن هیچ بر زمان‌ویرمیه‌جك • بدلا دکل‌آ • اونلر(پوزیتیف) برقوم‌درلر. هرشیده منفعت تعقیب‌ایدرلر،وآنجق قوت‌مقابلنده‌حقیقتی قبول‌ایدرلر.

اونك ایچون‌دکلی‌درکه بزم تشکیلات عسکریه‌مزدن قورقیورلر. « پاره ویررم، فقط بحریه‌یه، عسکره صرف ایتمه » دییور. عبدالحمیده ویرمیورلرمیدی؟ایکی بچق میلیار بورجمز وار ؛ اونلری ویرن کیم ؟ فقط او وقت بیلیرلردی‌که بو پاره لزومی یرینه صرف اولونمایه‌حق • بوکون ایسه کورییورلرکه مملت کیفی اداره اولنمایور .

ژاپونلرده بویله‌دکلی‌دی ؟ قاپیتولاسیونلر، بو زیریلتیلر اونلرده‌ده واردی . فقط اونلر قوهٔ بریه و بحریه‌لرینی تنظیم و تقویه ایلدکدن صوکرا اعلان‌ایتدیلرکه : « بز بواساسسز شیلرك جمله‌سنی رفع وفسخ ایتدك ، بونلر غیر طبیعی شیلردر ؛ حقوقمزه تجاوزدر • بونلر تمامیله حکمسز قالمشدر • »

بونك اوزرینه اوروپالیلر باقدیلرکه کیدوب تا اقصـای شرقده اونکله محاربه یاپمق اوغراشمیه دکمز • هم نتیجه‌ده نه اوله‌جغی‌ده بللی دکل• ایستر ایسته‌مز قبول ایتدیلر •

بزده بونی یاپمق ایسترسـه‌ك ــ ایران بزم حیاتمزه مربوطدر ــ بزده بر یره ، بر هیئت قویه‌یه استناد ایتمل‌یز • زیرا یالکز باشمزه بونی یاپه‌مایه‌جغز • هرحالده بریره استناد لازمدر•

ــ بو یر نره‌سی‌در ؟

بونی هرکس بیلیر • بن هیچ شـ بهه ایتمم که اونی بیلمین کیمسه اولسون • هرهانکی عثمانلی‌یه صورسه‌م امینم‌که اویری همان کوسترمه‌جکدر • حریتدن، هرشیدن بللی اولدی • [شدتلی آلقیشلر]

بوکون مقام خلافت‌کبرانك برچوق وظائفی ومسئولیتی واردر• بورایه چوق امیدلر باغلانمش‌در• ایشته بریسی‌ده ایرانی‌دوشونمك‌در. عثمانلیلرك ایرانی دوشونمسی کندینی دوشـونمسی دیمك‌در . اونلرك حیـاتی تأمین ایدرسه‌ك کندمزی‌ده تأمین ایتمش اولورز . ایرانیلرك بزدن امداد بکله‌مکده حقلری‌واردر. چونکه اخوتك وظیفه‌سی‌بودر. چونکه مقام خلافتك وظیفه‌سی بودر . اونك ایچون بز وجههٔ حرکاتمزی تعیین ایدرك ایشه کیریشملی‌یز [آلقیشلر]

دها بر سوز سـویلیه‌جکم . بن حیلی زمان آوروپاده بولوندیغم ایچون تمامیله اونلرك روحنی بیلیرم. اونلرك پرستش ایتدکلری‌یالکز برشی واردر : قوت • قوتی اولان برملتی. آوروپالیلر ستایش‌ایدر، چونکه اونلر مادیاتی سور .

بلغار اوفاجق بر ملتدر ، فقط جسور ومتشبث‌در ، دوشنور ، دوشوندیکنی یاپار، یالکز اوچ درت سنه ظرفنده یاپدیغنی برخاطردن کچیرسه‌ك کافی . ایشته بویله‌اولدقلری‌ایچون اوروپا اونلری آلقیشلایور.

اردومز حریتی آلدی . آلقیشـلادیلر . ۳۱ مارتده باکوده ایدم . « بوعثمانلیلر آدم دکلمش » دیه عبدالحمیده ثناکارلغه باشلادیلر . فقط صوکرا اردومز کلدی ، عبدالحمیدی خلع ایتدی ؛ بنه تجیلات یرلری ؛ کوکاری طوتدی .

ایشته بزمشرقیلرك برقصوری وارکه اونك قالقدیغنی کورورسه‌م کندمی مسعود عد ایدرم . فی‌الحقیقه تواضع ؛ محویت ، کندینی یوق ایتمك چوق کوزل برفضیلت‌در ــ فقط [هرسخن جایی و هر نکته مقامی دارد] اونك‌ده صره‌سی وار ، مقامی وار . یومروق‌مقابلنده یومروق کرکدر . برطوقات ینجه اوته‌کی‌طرفنی چویر نظریهٔ‌خرستیانیه‌سنی‌اوروپا ترك‌ایده‌لی عصرلر اولدی . بوکون یومروق سیاستی‌در. حق وحقانیت بوکون یومروغه مستنددر . یومروق اولمازسـه حق طانیلماز .

سز ، ای‌محترم‌وطنداشلرم ، اوچ‌میلیون‌سونکویه استنادایدیکز؛ نه‌ایسترسه‌کز یاپه‌لم ، چین بزم‌در ، دیه‌لم چین مغول‌در ، مغوللر ایسه بزم بابالرمزدر ••• برچوق سببلر ایجاد ایده‌لم ، چینی آله‌لم ، یاخود ایسترسه‌کز الجزائری ، تونسی آله‌لم . منتظم ، مکمل قوهٔ بحریه‌مز اولسون ، بالله‌العظیم اون کون‌صوکرا بتون افریقای شمالی‌یی‌استرداد ایده‌لم .

ایشته بونلری نظردقته آله‌رق کچیرذیکمز زمانلرك اهمیتی‌دوشونوب ، ایرانك حیاتی کندی حیاتمز کبی تلقی ایدوب فداکارانه‌باشلرمزك چاره‌سنه باقه‌لم [اوزون آلقیشلر]

* * *

آیدین مبعوثی عبیدالله افندینك نطقی

[حضار کرامه ، بنـه قارابك طرفندن تقدیم اولونان ، ایدین مبعوثو (العرب) جریدهٔ محترمه‌سی‌صاحب ومحرری عبیدالله‌افندی یك‌صمیمی القیشلرله استقبال‌اولوندی .]

طنین غرته‌سنده کوردم ، ایران حقنده برقونفرانس ویریله‌جك دیه اعلان‌اولنمش اوچ آی ظرفنده آسایشی تأسیس ایده‌مدیکی‌صورتده انکلیز طرفندن اسـتیلا ایدیله‌جکنه دائر ویریلن اولتیماتومدن‌ده غرته‌لر واسطه‌سیله خبر آلدم . برفکرکلدی خاطرمه ، اونی تکلیف ایچـون کلدم . اولنده پروغرامده داخل دکلدم . صوکرادن کندم طالب اولدم .

دوشوندم . منسوب اولدیغم دولتك ، دولت عثمانیه‌نك [آلقیشلر] دولت عثمانیه اولمق اعتباریله حقوق ووظائفی اولدیغی کبی برصفتی‌ده دولت اسلامیه‌در [شدتی آلقیشلر]

دولت عثمانیه اولمق صفتیله بو دولت کندی داخل مملکتنده نه قدر ادیان وار ایسه حمایه ایتدیکی کبی ، دولت اسلامیه اولمق اعتباریله‌ده عموم کرهٔ ارضده‌کی مسلمانلری حمایه‌یه بورجلودر [پك شدتلی ومدید آلقیشلر] چونکه دولت اسلامیه اولمسی یالکز بسیط بر شکلده دکل ، دولت اسلامیه ، یعنی خلافت اسلامیه . [ینه شدید آلقیشلر]

بو خلافت شیمدی‌یه قدر هیچ بر طرفدن معاندیه دوچار اولمادی . حتی انکلتره‌ده بولوندیغم زمان (ماق قاول) نامنده بر پاپاس تعریض ایدردی ، ودییوردی‌که : « خلافت عثمانلیلرك اوله‌ماز ، خلافت اهل بیت پیغمبر کدر ، اوکا جواباً ، (تایمس) یازییوردی‌که: « خلافت بر ماق قاوللك رأینه تابع دکلدر . کرهٔ ارضده نه قدر مسلمانلر وارسه هپ آل عثمانك خلافتنی قبول ایتمشدر . آرتق ماق قاوللك سویلیه‌جك سوزی قاله‌ماز » بو جوابی ویرن تایمس غزته‌سی‌در .

ایرانلیلر عثمانلیلرك خلافتنی قبول ایدییورلرمی ، ایتمیورلرمی ؟ بوراسنك تدقیقی بزه دوشمز . ایران مسلمان‌می ؟ بزه دوشن بودر . مسلمان کیم ؟ اوروپا طرفندن محکومیتله یاشامغه محکوم اولمش بر ملت ! بونی مسلمانلر هیچ بر زمان چکمه‌مز وچکمه‌ملی [آلقیشلر]

بونی چکمك مسلمانلغه شین‌در وخلافته عاردر . بز عبدالحمیدك سببیله‌اوتوز سنه بو ذلتی چکدیکمز ایچون کورمدیکمز طعن‌وتشنیع قالمادی . حالبوکه او رزالتی یاپان مسلمانلر دکل ، عبدالحمید وعونه‌سی ایدی [قهر اولسونلر]

اوروپاده بیلیوردی ، فقط ایشنه اویله کلیوردی . « آلچق تورکلر ، وحشی مسلمانلر » دیه بزی سب‌ایدییورلردی . بزحریتمزی آلدق ، آدم اولدیغمزی کوسترمك ایچون . فقط کورولیورکه آدملق میدانته چیقیشمزدن هیچ ممنون اولمادیلر .

احمدبکك دیدیکی کبی ،شوراسنی بن‌ده تصریحه مجبورم‌که اوروپاده بونی خوش کورمین ، صنف حکامده بولونان ارباب حکومتدن کوزی آچ ، قارنی طویماز حریص حریفلردر .

او ملتلری‌بتون بتون قصد ایتمم . چونکه او ملتلر برییغین‌در ایچنه کیرنلر تدقیق ایدر ؛ فاضل ملت ، دیدیرته‌جك فاضل ادملر کورور . فقط نصل عبدالحمید زماننده اونلر بزی ملتمزله یادایده‌رك طعن وتشنیع ایدییورلرسه ، بزده شیمدی او حکومتلری طانیر ، انلری اتهامده تردد ایتمه‌یز .

اوروپالیلر کوردی‌که عثمانلیلر حریتی قازاندی ،ایران‌ده‌قازاندی . بویله برابر چالیشیرلرسه مملکتلرنده‌کی فوائد مادیه اللرینه کچه‌میه‌جك ، بوندن باشقه برده قورقو وار :

ممالك عثمانیه ایله ایران ، افغانستان وسائر ممالك اسلامیه ... هپ یکدیکرینه متصل . نه‌قدر عثمانی ، حتی‌شرقی ، تورانی ، ایرانی‌وارسه هپسی برجسم تشکیل ایدرده اتحاد ایدرسه بلکه اوروپایی‌ده تهدید ایدر . شو حالده دومن المزده‌ایکن ، عالم‌اسلام دها باشنی قالدیرمه‌دن بواختلالات دوام ایدییرورکن ، بونلر اداره‌سنی تشکیل وتنظیمه وقت بوله‌دن ، منابع ثروتی واسطه‌سیله میدان آلمه‌دن ایرانی استیلا ایدرز ، اوروقت ممالك عثمانیه‌ده محاصره‌ده قالیر . ذاتاً ایچنده عناصر وادیان مختلفه‌ده وار . نه‌وقت ایسترسه‌ك تحریك ایدرز . اوحالده اولا ایرانی استیلا ایده‌لم ، صوکرا ممالك عثمانیه قولای‌در .

ـ اوزرکزه برتهلکه وارده اونك ایچون دوشونورسکز ...

دینه‌جك . استغراقه‌اوفکرله دوشونمیورز . مسلمان اولمق اعتباریله دوشونه‌جکز . [آلقیشلر]

امادینه‌جك‌که : یکرمنجی عصرده اتحاد اسلامدن ، دیانتدن بحث ایتمك موافق مدنیت‌می‌در ؟

بن یکرمنجی عصر مدنیتی طانیمام . بن اون‌درد‌نجی عصربیلیرم . [براوو ، براوو ، شدتلی آلقیشلر] یکرمنجی‌عصردن‌مقصد ، خرستیانلرك عصری ایسه بن‌اوکا (یکرمنجی عصر وحشت) دیرم . چونکه دول خرستیانیه‌ده وحشتدن‌باشقه‌حکمران اولان شی یوقدر . چونکه اونلرك نظرنده مدنیت پاره‌در .

خرستیانلق‌چوریپور ؛ مدنیت ایلرولیور . اکر مدنیتی‌خرستیانلق ایلری کتوره‌یدی ؛ او وقت آکلاردم . فقط مدنیت کلنجه خرستیانلق قالمایور . نصل اولورکه‌ذلت تعلیم‌ایدن‌بردین‌مدنیته‌خدمت ایتدی دینیر؟

تاریخ کوستریپورکه حریتی ، اوروپالیلر ، اهلی صایب‌محاربانتدن صوکرا بولدیلر . ومسلمانلرله تماسده بولنه‌رق اوکرندیلر .

قارشومه بری چیقار ؛ دیرکه : ـ حریتی کیم اعلان ایتدی ؟ فرانسزلر دکلمی ،

اونلر عفو بیورورلر . حریت بشریه ؛ حقوق آدمیت دنیلن اوحقی اعلان ایتمکه لزوم کورمك ، اساساً انسانی اسیر فرض ایتمك در . انسانلری اسیر فرض‌ایتمامش‌اولسه‌یدیلر ،قانونلرینه قویمازلردی اسلام قانونیده ایسه حریت صفات اصلیه‌دن ، اسارت ایسه صفات عارضه‌دن‌در ؛ دییورکه بونکله علویتی اکلاشیلیر [القیشلر]

غایت متهیج بر طبیعتم وار . خصوصا بویله مسائلده ، کندمی ضبط ایده‌مم ، صدد خارجنه چیقارم

مسلمان مملکتلرینك نائل حریت اولمسی اوروپانك ایشنه کلمدی ، استقراض مسئله‌سنده‌ده ، سائر مسائلده‌ده کوردك ، شیمدی‌یه قدر بر شی سویلنمیورسه‌ده سببی وار : اوروپاده اتفاقلر یاپوب بر دولتك محوینه کیتمك شیمدی قولای‌دکل چونکه حرب ایتمك ایچون خلقدن اذن آلمق لازم خلق بر قاچ صراف پاره قزانه‌جق دیه محاربه‌یه کیده‌مز ذاتاً اوروپابوکون بیوك‌بر مهلکهٔ اجتماعیه‌اوکنده‌در بو مهلکهٔ اجتماعیه — که منشأی صلح‌مسلح مصارفنه خلقك‌تحمل ایده‌مامسیدر — اونی زیر وزبر ایده‌جکدر

ایران اوچ آی صوکره استیلایه اوغرایه‌جق‌در خایر ، قطعیاً راضی اوله‌یاز [مدید آلقیشلر] البت دولت کندی وظیفه‌سنی بیلیر؛ بز دولت دکلز، فقط ملتك . وظائف حکومتی تسهیله چوق یاردیمی واردر ، نه‌وقت حکومت بر تشبثده بولنه‌جق اولورسه یا اهالی کندینی سوق ایدر ، یاخود غزته‌لرده قامپانیالر آچیلیر ، اوصورتله مسئله تدقیق اولنور ، نتیجه‌ده ایشه کیریشیلیر؛ بزده او صورتله حکومتمزه اکلاتمه‌چالیشملی‌یز؛ بنه حکومت کندی وظیفه‌سنی بیلیر؛ بز کندی کندمزه حسبحال‌ایدرز .

شیمدی بوکا قارشی بز نه یاپمالی‌یز ؟ دمین احمد بك برادرمز اشارت یوللو سویلدی.دولتك وظیفه‌سی ؛ شو دولتجه دوشونیله‌جك اولورسه ؛ دیرزکه : ایکی هیئت دولیه‌دن برینه‌التحاق ایتملی‌یز. بو صورتله خلافت وسلطنته بر استنادکاه‌ده بولمش اولورز.اسبابه استناد شرعاً لازم دکلی‌در؟ [آلقیشلر]

— هانکیسنه تمایل ایتسون دولت ؟ بو ، ظالم.ایرانی یوتمق ایسته‌ین روس ، انکلیز دکلی ؟

— جانم انکلتره حقنده سوز سویلنیرمی ؟ بزی قورتاران او دکلی ؟ آه ، بو اوقدر فجیع حقیقتلری محتوی‌درکه انسان اوقورتاریشلری ، او فصللری اوقوسه :

— آه ، نه اولایدی‌ده قورتاره‌میه‌یدی ! دیر [آلقیشلر]

برکره قورتاردینی معلوم دکل قورتارمق ایسته‌دیسه کندی منافعی ایچون لزوم کوردی.نصل قورتارمق ایستر ؟ اونك منافعنه خادم اوله‌لم ، هردیدیکنی باش اوزرینه ! دیه یاپه‌لم.

آه انکلتره ایچون اوقدر فرصت وارکه بونی تقدیر ایده‌مه‌مسنه یازار انسان.بوندن استفاده ایدوب‌ده جهانکیر اولمق قابل ایکن ؛ أزه أزه عالم اسلامی کندیسنه دشمن طانتدی باقکز ایرانلیلرك حالنه انکلتره‌یی امیدکاه اتخاذ ایتدیلر؛ او ایسه استیلایی رسماً تبلیغ ایدییور .

ائتلاف مثلثك بورکنی بویله.

فرانسه‌یه کلنجه اونکله‌ده بویمزك اولچوسنی آلییورز [تبسملر] او فرانسه‌که« بز سزه حریتی‌اوکرتدك » دییور ، اوفرانسه‌که روسیه‌ده استبدادك تقویه‌سی ایچون اون میلیار فرانق ؛ یعنی بشیوز میلیون فرانسز لیراسی‌ویردی‌ده حریت ایچون بر پاره ویرمدی . [تبسملر. و آلقیشلر] بوکون حمیدك اعادهٔ حکومتی قابل اولسه‌یدی‌ده بو استقراضك بش اون مثلی طلب ایتسه‌یدی ؛ هیچ شبهه ایتمم‌که بتون فرانسز بانکرلری قاصه‌لرك آغزلرینی آچاردی .[پك طوغری ! تبسملر و آلقیشلر] .

بوکون ممکن‌می فرانسزجه بیان، اورادن عرفان آلان بر آدم او قوم حقنده‌مؤاخذه‌کار بر لسان قوللانسون . انسان اونك علیهنده سوز سویلمکه حیا ایدر . فقط خایر ، حیات سیاسیه‌یی هیچ برشی فدا ایتدیره‌مز . محافظهٔ حیثیتی اونلر اوکرتمشدر ، حالبوکه صوکرا اوکرتدکاری آدمدن دموسسزلق ایسترلرسه اولورمی ؟

ائتلاف مثلثك ایکیسی بویله . روسیه‌یه کلنجه اونده سوز یوق . شیمدی نه‌قالیور ؟ آلمانیا . بز بیلیرزکه او اتفاق مثلثك بریسی آلمانیادر. بز اکر اتفاق مثلثه تمایل ایده‌جك اولورسه‌ق ریاست‌ایدن آلمانیا دولتیله آکلاشمق لازم . بونکله آکلاشمغه لزوم کوستریشمز اوته‌کیلرك — یعنی آوستریا وایتالیا — اهمیتی اولمدیغندن‌دکل. اونلروده الك زنکین، الك عالم وقوتی دولتلر ... فقط اونلر اورایه مربوطدر. اونکله آکلاشیرسه‌ق ، خصوصیله بویله ایران اوزرینه ...

— امابو قولای مسئله دکل .

بن او قدر قولای کورورمکه ... آلمانیا ایله مناسباتمزی دوشونه‌جك اولورسه‌ق... برچوق منافع متقابله‌واردرکه بزی یکدیکرمزه تقریب ایدر .

اما وقتیله برچوق منافع اقتصادیه تأمین ایتمش ! او ، آلمانیا علیهنده‌کی پروپاغانداجیلر طرفندن یاپیلیور، اوتأمین‌ایتمه‌یه‌یدی، انکلتره ایده‌جکدی .

مصرده ایکن بن ؛ غزته یازییوردی : آلمانلره طرابلس غربده امتیاز ویرلمش ، فقط بو ، عثمانلیلر ایچون تهلکه‌در ، دنیلیوردی . تورکلرده بوکورولتویه‌اشتراك‌ایدییورلردی. طرابلس‌غربك‌لاقیردیسی نه‌وقت آچلسه هرکس سرین بر قانله « اوت ، اوراسی ایتالیانك‌در » دیردی . ایتالیایه بخش ایدیلن برشی آلمانیادن نیچون صاقینیلیور ، آکلایه‌مام . نیچون بویله‌محاکمه اولونیور ؟ چونکه آلمانیا پولتیقه‌سی علیهنده پك چوق پروپاغاندا اولیور . دائما انسانلر کندی محاکمه‌سنه اعتماد ایتمز . باشقه‌سندن ایشتدیکی سوزه اعتماد ایدر . جانم عقلك ایرمزسه باشقه‌سنك سوزینك طوغرو اولدیغنی نره‌دن بیلدك؟ [تبسملر]

شیمدی آلمانیا عالم اسلامه برقاچ خدمت ایتدی . بربیی بودولت عثمانیه‌یه ، اما استفاده اولونه‌مدی ، او باشقه مسئله. آلمان بوندن مسئول دکل. برکره یونان محاربه‌سنده دولت عثمانیه‌نك منفرداً یونان ایله محاربه‌ایده‌بیلمسی بیوك برموفقیت . محاربه‌دن بر سنه‌اول«دولت علیه یونانله محاربه ایده‌جك ، دولتلرده سیر ایده‌جك » دینه‌یدی کیمسه قبول ایتمزدی ، قائلنك چیلغنلغنه حکم ایدردی . اکریونان باشقه بر دولتك معاونت فعلیه‌سنه مظهر اولسه‌یدی ، قابل دکل عبدالحمید محاربه‌یه جسارت ایده‌مزدی .

بو بر . ایکنجیسی ماکیدونیانك تقسیمنه دولتلرجه قرار ویریلدیکی زمان بتون دولتلر موافقت ایتدیلر . حتی بعضلری‌ده : ماکیدونیا آیریلیرسه استانبولی‌ده بلناره پشکش چکرز ، دیدیلر . بونك ایچون او قدر چالیشدیلرکه اوکنه کچمك امکانی یوق . آرتق ماکیدونیاکیتدی ، هرشی قونزول آلتنه کیرییور... ینه آلمانیا ممانعت‌ایتدی. بزدن انفکاکنه راضی اولمادی . ماکیدونیاقورتولدی .

صوکرا عالم اسلامه ایتدیکی معاونتلرك الك بیوکی (فاس) مسئله‌سی تشکیل ایدر . اون یدی ، اون سکز سنه اول فرانسه علما وسیاسیونی پارسده قونفرانسلره باشلادیلر؛ هر طرفه نشر ایتدیلرکه فرانسه ماروق قطعه‌سنی استیلای مسالمتکاری طریقیله استیلا ایده‌جك . یعنی

اویله بر استیلاکه خبرلری بیله اولمایه جق • حالبوکه انلار او طریق ایله هر کون فرانسه‌یی استیلا ایدییورلر ! •• اوندن خبرلری یوق. [تبسملر] بونلرایسه سلاحله کیده جکلر، استیلای مسالمتکارانه دییورلر• معلوم آ مصر انکلیز اشغالی آلتنده؛ بر چوق شیلر یاپمق ایسترلر• فرانسزلرك ده علاقه‌سی وار • فرانسزلرك الك بیوك دقتاری اوراده • انکلیز کندی یاپه جقلرینه مانع اولمامق ایچون فرانسه‌یی مذاکره‌یه چاغردیلر • فرانسه کمال خواهشله اجابت ایتدی • مذاکره ایتدیلر وبر نتیجه‌یه واصل اولدیلر: فرانسه ماروق استیلا ایده‌جك انکلیزلر قاریشمیه‌جق ، بوکا مقابل انکلیزلرك مصرده‌کی اجراآتنه ده فرانسزلر شق شفه ایتمیه‌جك •

بونلر بویله استیلای مسالمتکاری بر پولتیقه تعقیب ایده‌جکلری صره‌ده آلمانیا ایمپراطوری هامبورغدن بر واپوره بندی ، بر کون طنجه‌ده لنگر انداز مهابت اولدی • باقدی‌که ارضی تقسیم ایدییورلر؛ کوکلری می بزه براقدیلر ؟ دیه تلاشی طبیعی ایدی • خرستیانلرك تعییر نجه کوکلری دییورم • چونکه اونلر جه اللهك مالکی سماواتدر • بزم اللهمز ایسه یرده، کوکده، هر یرده حاضر در • (له ملك السموات والارض)

— بونلر تقسیم ایدرلر ؛ بزه ده کلیسالرده دعا ایتمك می قالیر ••• دیه المانیا هضم ایده‌مدی • چونکه آدم‌یرینه قویمادیلر اونی .

— بویله‌می ؟ ••• دیدی ؛ بن ده معاهده‌کزی هیچه صایارم • طنجه‌ده برنطق ویردی • اونطقده انکلتره حقنده برشی سویله‌مدی یالکز « مستقل برپادشاهك مملکتنده بولنیورم » دیدی • [شدتلی آلقیشلر] بنی دکل ؛ المانیا ایمپراطورینك بوسوزینی القشلایکز [یشاسون! شدتلی آلقیشلر]

بونطق اوروپایی شاشیرتدی • فرانسه آلت اوست اولدی • داقلسه‌یی دوشوردیلر • فقط المانیا ایمپراطوری هردولتك بورننه بر قانجه‌طاقدی ؛ سوروکلدی ؛ الجزیره‌یه کتیردی اوراده هر دولت کندی حسابنه ، کندی منافعنه ، آز چوق بو ائتلافه یاردم ایتمك ایسته‌دی؛ حتی ایتالیابیله بو جهته تمایل ابتدی فقط المانیا اوقدر قوی ایدی که هیچ برنقطه‌سندن واز کچمیوردی ایستدیکی؛ او مملکتك بقاسی ؛ صرف مسلمانلردن متشکل برمملکتك استیلایه اوغرامامسی [مدید آلقیشلر]

بومعاهده‌یی اوراده دولتلره مهرلتدی ؛ اماقاس بوندن استفاده ایتدیمی ؟ ایده‌مدی ؛ فقط ایده‌جك ان‌شاءالله ؛ [آلقیشلر]

بوحیله‌کار دولتلره قارشی حیله‌کارانه اداره لازم .لکن عالم اسلام بوکون ضعفیت ؛ غفلت ایچنده کیدییور ؛ فقط ان‌شاءالله البت استفاده ایده‌جکز ؛ استفاده‌سنه‌ده عثمانلی مسلمانلری یاردم ایده‌جکلر [آلقیشلر] اوزمان عبدالحمید دوری ایدی ؛ اونك ایچون مقام خلافت لازم کلدیکی کبی حرکتده بولونه‌مدی ؛ لکن بوکون عالم اسلامك هرجزئنه دائر وظیفه‌لرینی ایفا ایده‌جك [آلقیشلر]

بنم تکلیفم شودر : المانیا شیمدی بتون عالم اسلامك امیدکاهی اولدی ؛ چونکه اولجه انکلتره ایدی ؛ اویله دییوردیلر :

— انکلتره بولوندقجه مسلمانلرك قیلنه ضرر کلز !

فقط شیمدی او ؛ روسیه ایله اتفاق ایتدی، عالم اسلامی پارچه پارچه ایتمك ایچون • او شمالی آلمان ایمپراطوری ایکنجی کیومك چوق شهرتی واردر عالم اسلامده • [القیشلر]

بن دوشوندم که اوکا دیمك :

— سن بوقدر مسلمانلره خدمتده بولوندك • بو ایرانده ایسه برچوق منافعك، منافع اقتصادیه‌ك وار بونلرك مملکتلرینی پایلاشمغه قالقدیلر • ایرانلیلر اول الله ، صوکره سندن امید واردرلر •••

دیه بر تلغراف چکلمه‌سنی دوشوندم • دولتلر تشجیعه محتاجدرلر • علاقه‌دارلری طرفندن مراجعت اولنملی • چونکه آوروپا دول معظمه‌سی ایچندن منفعت خصوصیه سوقیله اورته‌یه چیقمق برآز موجب تردد اولور • کوریورزکه آلمانلر متهیج کورونیور • [یشاسون آلمانلر ! آلقیشلر • یشاسون شانلی آلمانیانك بیوك ایمپراطوری! آلقشلر •]

اکر بوراده‌کی حضار بالاتفاق ، یاخود اکثریتله بویله برتلغرافك چکلمسنه قرار ویررلرسه بر قومیته تشکیل ایدرك اوکاحواله ایده‌لم • [عموماً : همان شیمدی چکلسون • شدتلی آلقیشلر •••]

دیرسکزکه : بویله اعصابه تهییج ویره‌جك عوام پسندانه لاقیردیلرله حسیاتی تهییج ایدوب دولتی مشکلاته دوشوره‌جك یوللره سوق ایتمه‌یك !••

احتمال که دیمك ایسته‌ین اولور • بویولده اعتراض ایده‌جك آدم بولونه‌بیلیر • بونك ایچون دیرم که :

بز بوکون مشروطی بر حالده‌یز؛ استبدادین چیقه‌لی ایکی سنه اولدی؛ استبداددده عالمك مسخره‌سی اولمشیدق؛ شو ایکی سنه ظرفنده کوستردیکمز حیات ایله قازاندیغمز حیثیت دولتی سوق ایتمك ایستدیکمز طریقك طریق تعصب وتهلکه دکل، محافظهٔ شرف وحیثیت، محافظهٔ حقوق طریقیدرا کر سوق ایده‌بیلیرسه‌ك بوکون اوروپانك قارشوسنده هردرلو عزت نفسدن محروم بر عبدالحمید دکل ؛ بتون حیثیتیله ؛ بتون عزت نفسیله بر عثمانلی ملتی واردر • [شدتلی ومدید آلقیشلر • پاشا مبعوث محترم پاشا | یاعثمانلیلرده بویله یوللره کیره‌جك قوت وارمی ، بر ملتك الك بیوك قوتی قوت قلبدر. اوچیوز اللی میلیون اسلام وار دیه باغیرییورز. وار ایسه اوچیوز اللی ملیون قوت قلب صاحبی اوله‌ماسونمی ؟ عیبدر ! [یینه شدتلی آلقیشلر]

— ایی اما یکرمنجی عصر مدنیتده تعصب •••

عفو ایدرلر ، یکرمنجی عصرمدنیت ظن ایدنلر تعصبله اتهام ایدرلر . فقط دها کچنلرده — ۱۹ نجی عصر نهایتلرنده — ایدی‌که انکلتره کبی بر دولت متمدنه‌نك باش وکیلی لورد سالسبوری ؛ بزم تسالیایی استیلامز اوزرینه « بر کره خاچك آلتنه کیرن یر ارتق هلالك التنه کیره‌مز » دیمشدی. او تعصب دکل‌ده « مسلمانلر بویوندروغه کیره‌مز » دیمك می تعصب ؟•• [مدید وشدتلی آلقیشلر]

* * *

بونی متعاقب ، قارا بك طرفندن ارمنی ملتنه منسوب••• افندی تقدیم اولوندی :